Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) č. 1305/2013, pokud jde o zvláštní opatření na poskytnutí výjimečné dočasné podpory v rámci Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV) v reakci na dopad ruské invaze na Ukrajinu

(COM(2022) 242 final — 2022/0166 (COD))

(2022/C 365/11)

Hlavní zpravodaj: **Arnold PUECH D'ALISSAC**

Žádost o vypracování stanoviska	Rada, 25. 5. 2022
	Evropský parlament, 6. 6. 2022
Právní základ	*Článek 42*, čl. 43 odst. 3 a článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná sekce	Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí
Přijato na plenárním zasedání	16. 6. 2022
Plenární zasedání č.	570
Výsledek hlasování	
(pro/proti/zdrželi se hlasování)	188/0/3

1. **Závěry a doporučení**

1.1 Ruská invaze Ukrajiny má rozsáhlý negativní dopad na zemědělské a zemědělsko-potravinářské odvětví Evropské unie. EHSV proto vítá nové opatření týkající se dodatečné podpory, které navrhla Evropská komise. Výbor se domnívá, že je tato podpora naprosto nezbytná, a žádá evropské orgány, aby ji bezodkladně schválily.

1.2 Válka na Ukrajině svědčí o tom, že zemědělsko-potravinářské odvětví má geostrategickou povahu a že Evropská unie musí docílit potravinového zabezpečení. Z tohoto důvodu jsou nezbytná opatření na podporu likvidity zemědělských podniků a malých a středních zemědělsko-potravinářských podniků, aby byly schopny toto nové období krize, která navázala na krizi vyvolanou pandemií COVID-19, z ekonomického hlediska přežít.

1.3 Finanční prostředky Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV) se však již využívají pro řešení stávajících potřeb financování a plnění střednědobých a dlouhodobých závazků. Neměly by být určeny na financování mimořádných opatření. Navíc vzhledem k tomu, že některé členské státy Unie již vyčerpaly prostředky z EZFRV, které jim náleží, nebo už mají tyto prostředky vázány, se EHSV domnívá, že by Komise měla stanovit jiný zdroj financování mimo rozpočet SZP, který by umožnil provádění tohoto opatření, aniž by byly v příštích několika letech finanční prostředky EZFRV omezeny.

1.4 Dále se Výbor s ohledem na výjimečné okolnosti a na nutnost rychle reagovat domnívá, že by Komise měla zkrátit lhůtu pro vyplácení podpory a zjednodušit kritéria způsobilosti příjemců.

2. **Shrnutí návrhu Komise**

2.1 Komise navrhuje změnit nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1305/2013 ([1]) týkající se Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV) vložením nového článku 39c s názvem „Výjimečná dočasná podpora pro zemědělce a malé a střední podniky, kteří jsou obzvláště postiženi dopadem ruské invaze na Ukrajinu".

2.2 Navrhované opatření by členským státům umožnilo vyplatit do 15. října 2023 jednorázovou paušální částku zemědělcům a zemědělsko-potravinářským podnikům majícím v důsledku ruské invaze na Ukrajinu a následného zvýšení vstupních nákladů (na energie, hnojiva a krmiva) problémy s likviditou a peněžními toky.

([1]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1305/2013 ze dne 17. prosince 2013 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV) a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1698/2005 (Úř. věst. L 347, 20.12.2013, s. 487).

2.3 V návrhu Komise se stanoví, že je tato výjimečná finanční podpora vyhrazena zemědělcům a malým a středním podnikům, kteří vykonávají nejméně jednu z činností sledujících cíle:

— oběhové hospodářství,

— hospodaření s živinami,

— účinné využívání zdrojů,

— metody produkce šetrné k životnímu prostředí a klimatu.

2.4 Maximální výše plánované podpory je 15 000 EUR na zemědělce a 100 000 EUR na malý nebo střední podnik.

2.5 Členské státy by měly možnost využít dostupné finanční prostředky ve výši 5 % příspěvku z EZFRV na roky 2021–2022, což by v Unii představovalo potenciální rozpočet ve výši 1,4 miliardy EUR.

3. **Obecné připomínky**

3.1 Válka na Ukrajině značně zhoršila situaci na zemědělských komoditních trzích, která byla složitá již před ruskou invazí. Oproti úrovni před rokem či dvěma se ceny hlavních zemědělských vstupů zdvojnásobily nebo dokonce ztrojnásobily. K této situaci je třeba ještě připočítat dopad pandemie COVID-19.

3.2 Komise již ve svém sdělení ze dne 23. března 2022 představila mimořádné iniciativy určené pro potravinové zabezpečení a posílení odolnosti potravinových systémů. Současná situace je však bezprecedentní a vyžaduje další opatření.

3.3 EHSV proto vítá návrh Komise, který by mohl částečně zlepšit finanční situaci zemědělců a malých a středních podniků, kteří se od ruské invaze na Ukrajinu nacházejí ve finančních obtížích.

3.4 Návrh Komise představuje vítané doplňkové řešení, které umožní posílit potravinové zabezpečení Unie a kompenzovat bezprecedentní nárůst vstupních nákladů.

3.5 Evropský hospodářský a sociální výbor podporuje navrhované opatření a považuje za velmi důležité, aby ho evropské orgány přijaly co nejdříve.

3.6 EHSV si však klade určité otázky a přeje si na ně upozornit Komisi. Týkají se zdroje financování tohoto opatření, načasování plateb, kritérií způsobilosti a rizika nadměrné administrativní zátěže pro příjemce.

Zdroj financování

3.7 EHSV připomíná, že EZFRV ([2]), který je druhým pilířem společné zemědělské politiky, představuje nejdůležitější finanční nástroj pro rozvoj venkova. Jako takový významně přispívá k ekologické transformaci jednotlivých území a odvětví zemědělství, a to tím, že zvyšuje odolnost vůči změně klimatu, podporuje inovace a posiluje konkurenceschopnost zemědělských podniků.

3.8 Cílem EZFRV je tedy dlouhodobě reagovat na výzvy, jimž čelí venkovské oblasti. Konkrétně musí do roku 2040 umožnit dosažení cílů v oblasti rozvoje stanovených Komisí dne 30. června 2021 v rámci její dlouhodobé vize pro venkovské oblasti. ([3])

3.9 EZFRV, ale také SZP jako celek by neměly být považovány za dodatečný zdroj financování pro řešení mimořádných situací. Prostřednictvím finančních prostředků EZFRV se již řeší stávající potřeby financování a závazky, které je třeba splnit.

3.10 Bez vyčíslení rozpočtových prostředků a dostupných finančních prostředků je celková částka podpory, která může být příjemcům konkrétně vyplacena, rovněž velmi teoretická.

3.11 EHSV proto vyzývá Komisi, aby přesně vyčíslila finanční prostředky, které budou skutečně k dispozici, a aby zvážila alternativní zdroje financování, které nebudou mít dopad na ambice a plnění cílů EZFRV.

([2]) Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru SZP do roku 2020 (Úř. věst. C 191, 29.6.2012, s. 116).

([3]) Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Dlouhodobá vize pro venkovské oblasti EU – na cestě k posílenému, propojenému, odolnému a prosperujícímu venkovu do roku 2040.

Harmonogram plateb

3.12 V návrhu Komise je stanoveno, že příjemcům opatření bude podpora vyplacena do 15. října 2023. EHSV si klade otázky ohledně pozdního provádění těchto plateb vzhledem k současným obavám týkajícím se příjmů zemědělců a producentů v zemědělsko-potravinovém řetězci.

3.13 Tyto podniky se již nyní potýkají s mnoha problémy s peněžními toky. Řada zemědělců urgentně potřebuje finanční podporu, aby mohli pokračovat ve své činnosti. Vyplacení mimořádné pomoci na konci roku 2023 by neodpovídalo tomu, jak je tato situace naléhavá.

3.14 Harmonogram vyplácení podpory by proto měl být co nejvíce zkrácen, aby se zemědělci a malé a střední podniky dokázali vyrovnat se současným nárůstem výrobních nákladů.

Kritéria způsobilosti příjemců

3.15 EHSV vítá, že finanční podpora, kterou Komise plánuje, je určena především nejpostiženějším zemědělcům a malým a středním podnikům, a to na základě výběrových kritérií, která musí být objektivní a nediskriminační.

3.16 Návrh Komise rovněž stanoví, že podpora bude poskytována pouze příjemcům, kteří vykonávají jednu nebo více činností sledujících cíle oběhového hospodářství, hospodaření s živinami, účinného využívání zdrojů či metod produkce šetrné k životnímu prostředí.

3.17 Tato dodatečná kritéria by oslabila hlavní cíl opatření, jímž je především pomoci podnikům a zemědělcům postiženým válkou na Ukrajině. Členové Evropského hospodářského a sociálního výboru se navíc domnívají, že tato kritéria povedou k tomu, že žádosti o podporu, které budou muset příjemci podávat, budou ještě složitější.

3.18 Kritéria způsobilosti pro mimořádnou pomoc by měla být naopak zjednodušena, aby se zabránilo administrativní zátěži, která by potenciální příjemce od podání žádosti příslušným orgánům odradila.

3.19 EHSV se domnívá, že zemědělci, kteří již dostávají přímé podpory v rámci SZP a které postihly důsledky ruské invaze na Ukrajinu, by měli být pro mimořádnou pomoc financovanou z EZFRV způsobilí automaticky.

3.20 Takto by byla mimořádná podpora navržená Komisí v souladu s dalším prováděním cílů nové SZP v oblasti environmentální, hospodářské a sociální udržitelnosti. Zároveň by se tím zabránilo zavádění nových kritérií, která by vedla k nejasnostem a složitosti. Vzhledem k tomu, jak je situace naléhavá, je nutné realizovat pragmatické opatření, které bude solidární s nejvíce postiženými podniky a zemědělci (zdražení výrobních nákladů nebo zhroucení trhů). Podpora některých udržitelných postupů, jako je podpora oběhového hospodářství, by měla být nejprve prováděna prostřednictvím zvláštních nástrojů, které obstojí i v budoucnu.

V Bruselu dne 16. června 2022.

Předsedkyně
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Christa SCHWENG